

Sagan om Frankensteins medeltal

TAGE DANIELSSON

Boken *Sagor för barn över 18 år* skrevs 1964 av *Tage Danielsson*. I den boken, utgiven av Wahlström & Widstrands förlag, ingår berättelsen om *Sven-Erik Medeltal*, statistikerns idealmänniska. Boken kommer ut i ständigt nya upplagor.

Dr Frankenstein var en man med övernaturliga egenskaper. Han var statistiker på Statistiska Centralbyrån och trollade utan större ansträngning fram små svarta gubbar med mystisk innebörd: ibland innehöll en sån där liten gubbe alla nykterister i Västerbottens län, ibland kunde den lilla svarta gubben föreställa alla svenskar som röstade på högerpartiet för två år sen, och bredvid stod då en annan liten gubbe och föreställde alla svenskar som röstade på högerpartiet nu senast, fast den sista lilla gubben hade inget huve. Så ni förstår att Dr Frankenstein han var allt en riktigt trollkarl!

Nu hade Dr Frankenstein under en lång tid hållit sig instängd i sitt ytterst hemliga och tillbommade laboratorium där han höll på att stöka med mystiska tabeller och magiska formler. Han var sysselsatt med ingenting mindre än själva krönet på sitt livsverk: att på vetenskaplig väg framställa en statistisk gubbe i naturlig storlek! Minutiöst blandade han i exakta doser alla statistiska fakta om svenska män, hällde ihop dem i provrör och retorter, skakade om, gjorde ett avkok på blandningen och fick på så sätt fram en seg massa varav han med förfarna händer formade en mansperson som låg livlös på ett bord i laboratoriet.

I ett annat provrör hade han en lila vätska, sammansatt av alla en svensk mans statistiskt beräknade egenskaper och karaktärsdrag.

”När jag nu droppar i denna vätska i mannens öga, bör enligt alla beräkningar denne mansfigur bli levande, ur statistisk synpunkt sett”, väste Dr Frankenstein med av iver halvkvävd stämma.

Han droppade. Figuren satte sig upp och såg sig yrvaket omkring.

”Tack för senast”, sa figuren.

”Allt stämmer!” utropade Dr Frankenstein. ”Repliker med hög frekvens i statistiken ytrar han följdriktigt först!”

”Ja hej då, botten opp”, sa figuren.

*

Dr Frankenstein döpte sin skapelse till Sven-Erik Medeltal. Sven-Erik Medeltal var en man av medellängd, med normal kroppsbyggnad, cendréfärgat hår och lätt framåtlutande gång. Han var iklädd mellangrå cheviotkostym, randig slips och ganska oborstade skor. Han var rätt beskedlig, tystlåten, trygg, småsävlig och till 48 % socialdemokrat. Han tyckte om fotboll och Hylands Hörna, och var tredje julotta gick han i kyrkan.

Dr Frankenstein ledde nu in Sven-Erik Medeltal i en normallägenhet på två och ett kvarts rum och kök som han på förhand iordningställt i anslutning till sitt laboratorium på Statistiska Centralbyrån. Sven-Erik Medeltal satte sig genast i fåtöljen framför TV-apparaten och rökte en och en tredjedels cigarrett med filter.

”Nu måste jag förklara en del saker för dig, Sven-Erik”, sa Dr Frankenstein. ”Jag har skapat dig av alla olika sorters medeltal som finns på hela Centralbyrån, och du är konstruerad så att du alltid lever i enlighet med vad statistiken säger, och den ljuger aldrig. Du har ett arbete på en medelstor fabrik här i närheten, du går på bio tre fjärdedels gånger i veckan, och så fort jag hinner ska jag framställa åt dig en statistiskt exakt hustru och ett och ett kvarts barn. Men kom ihåg: jag är din herre, och du lyder obetingat under mina siffror och formler!”

”Jag mår bra. Hur mår du, gamla galosch?” svarade Sven-Erik Medeltal på sitt statistiskt charmfulla vis.

Nu levde Sven-Erik Medeltal en tid i enlighet med sin inbyggda statistik. Han läste 1,35 daglig tidning och hade lite småtråkigt i största allmänhet som normalt är. Men det blev förstås mer liv i luckan när Dr Frankenstein blivit klar med hans hustru (som p g a kvinnoöverskottet hade sex fingrar på vänster hand) och hans ett och ett kvarts barn. Lilla kvartingen gjorde visserligen inte så mycket väsen av sig, men det hela barnet skrek enligt statistiken och blötte ner 7,68 blöjor per dygn.

Allt gick en tid enligt Dr Frankensteins beräkningar, och statistiska studiegrupper gjorde då och då besök i familjen Medeltals lägenhet för att bese Dr Frankensteins underverk. Även vid sådana tillfällen uppförde sig givetvis herr och fru Medeltal normalt och tryckte allas händer två gånger, en gång när de kom och en gång när de gick.

”Vi ses när vi råkas”, sa Sven-Erik Medeltal.

*

Efter några månader började Dr Frankenstein märka en irritation hos Sven-Erik Medeltal som han trodde sig finna större än den i tabellerna angivna. Till en början tillskrev han irritationen den halva snuva som Sven-Erik ådrog sig var tredje månad, men så småningom blev Sven-Erik så nervös att Dr Frankenstein blev orolig.

”Kom ihåg, Sven-Erik”, sa Dr Frankenstein, ”att du står under mina siffrors kommando. Avviker du från mönstret rubbar du därmed den gudomliga harmoni som råder i statistikens värld. Tag dig i akt, Sven-Erik!”

Men Dr Frankenstein hade inte räknat med det normala trots mot överheten som han själv byggt in i Sven-Erik Medeltal. Sven-Erik bidade sin tid. Slutligen reste Dr Frankenstein bort på en vecka till den Internationella Statistiska Kongressen För Fastställande Av Medelnederbörden i Lombardiet, som hölls i Tokyo.

Nu såg Sven-Erik sin chans. Han hade under tidens lopp retat upp sig mer och mer på alla de decimalbråk och allmänna bråk som han var

konstruerad att leva efter. Dr Frankenstein hade fastnat i sin egen fälla; han hade inte tagit med i beräkningen vissa fakta beträffande en människas normala reaktioner visavi statistiska beteendemönster. Om man som Sven-Erik Medeltal under längre tid idkar intimt umgänge med sin hustru 0,21 gånger per dag så blir man statistiskt sett rimligen rätt förbannad så småningom.

Det var därför som Sven-Erik nu gjorde revolt mot sitt livs bråkdelar. Han började en lördagskväll klockan åtta med att inte se på TV 2,6 timmar utan i stället sätta i sig två hela öl (mot föreskrivna 1,37). Därpå älskade han sin hustru två hela gånger (en ökning med 1,79 gånger!), tog sig ett helt bad (mot normalt ett tredjedels), rökte två pipor Dunhill Mixture (mot föreskrivna 0,6 pipor Hamiltons Blandning) och lade sig till sist att sova utan pyjamas (mot normalt 0,75 pyjamas). Han mådde vid insomnandet ganska bra.

Nu fick detta Sven-Erik Medeltals beteende oöverskådliga följder för alla andra svenskers beteendemönster, eftersom Sven-Erik var riksläkaren för allt svenskt liv. TV-tittandet sjönk katastrofalt, ölkonsumtionen steg så IOGT måste blixtkalla till riksstämman i Arboga, sexualumgänget blev åtta gånger intensivare än förut, och det blev ett enastående uppsving i fråga om karbad, piprökning och sänggående utan pyjamas. Och när Sven-Erik påföljande måndag struntade i att gå till arbetet avstannade produktionen i hela landet som genom ett trollslag. Så mycket dank har aldrig tillförne slagits i Sveriges rike!

*

När Dr Frankenstein kom hem från Tokyo blev han, som statistiken säger att man blir i ett sådant fall, slagen med bestörtning. Vad skulle han göra? Han kunde ju inte ha ihjäl familjen Medeltal, för då skulle hela Sverige avlida som en man. Han kunde knappt ens gräla på Sven-Erik Medeltal, eftersom han då löpte risken att reta upp honom, och därmed alla svenska män, till ursinne. Och det vet man ju vad en retad svensk kan ta sig till, för att inte tala om tre och en halv miljoner!

Dr Frankenstein gjorde det enda möjliga i hans situation: han talade varligt med Sven-Erik Medeltal i kompromissens tecken.

”Säg hur du vill ha det, Sven-Erik”, sa han milt.

”Bara hela tal. Tackar som frågar”, svarade Sven-Erik. ”Inga bråk, bara hela tal. Avrundade uppåt. Hej svejs i lingonskogen.”

*

Så om ni får lust att ta en grogg till innan ni går och lägger er är det Sven-Erik Medeltals förtjänst.

